

מה רוצים העובדים?

:: שי כהן

אז עכשיו יש לנו אולם להרמת הכוסית, זאת רק שעה אחת אבל זה שלנו... "בנאומה המרגש תיארה יו"ר הוועד את ההישג הטרי דאז של ועד עובדות הניקיון במוסד: ההצלחה שלהן הייתה בהיענות המוסד לדרישתן להפעיל את המזגנים גם בשעות שהן מנקות את הכיתות, כשעתיים לפני בוא הסטודנטים, המרצים ועובדי האוניברסיטה 'ממש'.

באוניברסיטה הפתוחה, בדרך לאינספור פגישות משא ומתן, קפץ לעיני בכל פעם שלט ההכוונה במגרש החנייה. עובדים הופנו בחץ, ימינה. לעומתם, המנחים, אשר מהווים את הרוב מוחלט של עובדי האוניברסיטה, הופנו שמאלה. לא פעם בשלבי ההתארגנות והמאבק, הזכירו חברות הסניף את הביטוי 'אחרים' המתנוסס בראש תלוש השכר שלהם, ביטוי זה נוכח גם בתלושים של אלו המלמדים

העבודה היומיומית לאיגוד עובדים, בכאוס של שוק העבודה הישראלי, חושפת פעם אחר פעם כמיהה אמיתית של האדם העובד לשייכות, לכבוד בסיסי ולהכרה בתרומתו ושותפותו במקום העבודה. בהמשך אציג כי מעבר למאבק על זכויות חומריות וחלוקה הוגנת יותר של פירות עבודתם, מבקשים העובדים לצמצם את הניכור, לקרוע צעיפי ערפל של העסקה עקיפה ולתפוס את המקום הראוי כשותפים במקום העבודה.

בכתבה של חיים ריבלין בחדשות ערוץ 2 על הרמת הכוסית לשנה החדשה שערך ועד עובדות הניקיון באוניברסיטת בן גוריון (6/09/2010), בלט משפטה של יו"ר הוועד מרי ונסובסקי: "בשנה שעברה ערכנו הרמת כוסית ברחבה,

ההצלחה שלחן הייתה בהיענות המוסד לדרישתן להפעיל את המזגנים גם בשעות שהן מנקות את הכיתות

מזובר היה בעובדים שהצליחו לקבל הכרה כלשהי מהמעסיק שלהם בזמן שהסתדרות לא הסכימה להכיר בהם כוועד

המאבק לקיום "ממשי", ושייכות למקום העבודה אינו עוצר בעובדי הקבלן בניקיון או באבטחה

הזכות לשותפות בחדר האוכל, בחניון ובהרמת הכוסית, הוא הבסיס להכרה באינטרס המשותף ולמאבק משותף עם עובדים אחרים

כבר 15 שנה במוסד האקדמי. המאבק הארוך והמתוקשר אשר כלל שביתה בת כחודשיים ניטש, בין השאר, על ההכרה בהם כ'עובדים ממש', וכחלק בלתי נפרד מן האוניברסיטה הגדולה בישראל.

גם בשלבים המוקדמים של 'כח לעובדים', שלבים שכנו אצלנו את המסקנה כי נחוץ בישראל ארגון עובדים חדש ודמוקרטי, זכורים לנו ניסיונות והישגים קטנים מסוג זה של מאבטחי ביה"ח קפלן שהצליחו 'להתקבל' ולאכול בחדר האוכל של העובדים בבית החולים גופו. הישגים של עובדים זמניים, שפתאום החלו לקבל שי לחג כשאר עובדי החברה. מעניין שמדובר היה בעובדים שהצליחו לקבל הכרה כלשהי מהמעסיק שלהם בזמן שהסתדרות לא הסכימה להכיר בהם כוועד.

בין השלט בחנייה, חדר האוכל הנכסף והאולם להרמת הכוסית עובר קו מקשר אחד - עובדים הנאבקים לא רק לשיפור תנאי העסקתם החומריים, אלא גם על שייכות וכבוד. מאבק על ממשות נוכחותם מאחורי החלוק, המדים או מערכת השעות האלקטרונית. מאבק של עובדים שחשים שקופים ומנוכרים למוסדות והעסקים הנהנים מעבודתם. עובדת תיארה לי את מצבם כך: "היינו מתים להיות עובדים סוג ב'. צריך לעבור לא-ב הקירילי כדי למצוא את האות המתאימה לנו".

אין זה מקרה שהמאבק לקיום 'ממשי', ושייכות למקום העבודה אינו עוצר בעובדי הקבלן בניקיון או באבטחה. מאבק זה מגיע לפאתי האקדמיה, למשרדי הממשלה ולמערכת החינוך. נאמר כבר רבות על הדרך בה העסקה עקיפה על ידי קבלן, ושאר שיטות העסקה נצלניות, 'חודרות ומטפסות' ויוצאות מתחומי העבודה הבלתי מקצועיים, הרחוקים מהסיקור התקשורתי. העסקה נצלנית מגיעה לחלקים נוספים של שוק העבודה, ואכן - גם לתחומים 'נוצצים' כמו ניהול מערכות מידע.

האבסורד מתגבר, כאשר עובדי מרכזי הטיפול בהתמכרויות העומדים בפני הפרטה, נאבקים כדי להיכלל ברפורמה בכריאות הנפש. זאת בעוד שעובדי בתי החולים הפסיכיאטריים נאבקים כנגד אותה רפורמה. האבסורד רק גדל כאשר מורי קבלן בקרן קרב ותוכניות אחרות נאבקים כדי להשתייך לסגל המורים הממלכתי, שנאבק בתורו כנגד תנאי עבודתו המבזים.

עובדים בכל הרמות נאבקים 'להיספר' ולהיות חלק, לא רק מתוך הצורך הנפשי או

הרגשי של כל אדם, ובפרט במקום בו הוא מגשים עצמו כחבר תורם לחברה. עובדים דורשים הכרה גם כי הם חשים, במודע או שלא במודע, אמת עמוקה על הדרך בה מתארגנים יחסי הייצור. השייכות והיחד הם התשתית לסולידריות. הזכות לשותפות בחדר האוכל, בחניון ובהרמת הכוסית, היא הבסיס להכרה באינטרס המשותף ולמאבק משותף עם עובדים אחרים. בניצחון הקטן על הפרדות וניכור במישור הסמלי, חוצבים לעצמם עובדים את הנתיב לפעול יחד כנגד ה'הפרד ומשול' המוצלח מדי שמושל בחיי האנשים העובדים במאה ה-21.

שי כהן הוא ממיסדי
'כוח לעובדים'
ויו"ר הוועד המנהל
של המכללה
של החברתית כלכלית.

shay.haifa@gmail.com

קצה הקרחון

בפרשת יגש בספר בראשית, עלה יוסף לגדולות על כך שידע לקנות מראש את כל התבואה בשבע השנים הטובות של מצרים, ולהחזיר אותה לכל המרבה במחיר. הוא ידע לגרוף הון כלכלי ופוליטי נאה לפרעה. את עליית מחירי המזון בשלוש השנים האחרונות אפשר לקשור לגרסה מודרנית ויותר מרושעת של התרגיל הזה. הפעם לא נסחרים הדגנים גופם, אלא נעשות ספקולציות על מחיר העתידי של סחורות חקלאיות. למעשה, מתנהלות עסקאות ענק מבלי להזיז גרגר אחד של חיטה. מתוך הערכה כי מחירי הדגנים יעלו, גופים פיננסיים קונים כעת אגרות עתידיות, ומתוך מחסור בדגנים, מהלך זה מעלה את המחירים באופן מיידי. בנוסף לכך, חלק גדול ממסחר זה נובע משיקולים פיננסיים כמו איזון תיקי השקעות, ואין לו קשר לאירועים שמשפיעים על הסחורות הממשיות. כלומר, המחירים גבוהים באופן המנותק מהמציאות החקלאית.

בהשראת יוסף שקנה בזול ומכר ביוקר לנזקקים בעת משבר, בפוליטיקה של אנשי השוק החופשי אין מגבלות לציניות. ושוב אנו יורדים מצרימה ומגלים משבר.